

A tudástárak kezelésének eszköztára

Magyar nyelvű szakmai összefoglaló

A projekt megvalósításában együttműködő kutatói és fejlesztői szakembergárda célja olyan eszközrendszer kialakítása, amely alkalmas tudásbázisok létrehozására, fejlesztésére, elemzésére és üzemeltetésére. Tudásbázisnak tekintünk minden olyan szervezeti (tudományterületi, szakterületi, vállalati, intézményi) információs rendszert, amelynek elsődleges célja a szervezetben keletkező tudás rögzítése, rendszerezése, újrashasznosítása valamint terjesztése. A rendezett tudás tárolására egy bevált fogalomtári modellt használunk. Az eredetileg rendezetlen, vagy részben rendezett információkat (és így az azokat hordozó, elektronikusan tárolt dokumentumokat, adatstruktúrákat, adatbázisokat) a fogalomtár által reprezentált tudás teszi hatékonyan kezelhetővé.

Egy tudásbázis létrehozásának általános lépései:

- Tekintsük egy „szervezet” különböző formákban (tezauruszok, glosszáriumok, szabványok, leírások, elemzések stb.) fellelhető szakterületi tudásanyagát.
- Építsünk fel belőle egy konzisztens, szakmaiságot magas szinten reprezentáló fogalomtárat.
- Teremtsük meg annak a lehetőségét, hogy a folyamatosan érkező új információk ebbe konzisztensen integrálódjanak.
- Biztosítsuk azt, hogy a tárolt tudás könnyen és természetesen kereshető és áttekinthető legyen a fogalomtárban.
- Tegyük képessé a rendszert (a fogalomtárban tárolt tudásra alapozva) a dokumentumok tartalom szerinti automatikus besorolására és reprezentálására.

Az előkészületek során felismertük, hogy ezeket a célokat nem lehet egyetlen, egybeszabott eszközzel megvalósítani. Ezért egy eszköztárat készítünk, amelyből – egy adott szervezet esetén – a célokat megvalósító rendszer, az igények szerint konfigurálva, racionális időn belül létrehozható.

E projekt keretében:

- fel kívánjuk tárni a fogalomtár-alapú tudásreprezentáció sajátosságos jellemzőit,
- definiáljuk és mérhetővé tesszük a fogalom-adatbázisok olyan tulajdonságait, mint a konzisztencia, teljesség, zártság, összefüggőség és kiegyensúlyozottság,
- vizsgáljuk ezen tulajdonságok kölcsönhatását, valamint függőségüket a fogalmak topológiájától,
- kutatjuk a fogalmak definícióinak formalizálhatóságát annak érdekében, hogy összemérhetővé váljanak a definíciók és a tudásbázisok topológiájában rejlő alternatív definíciós lehetőségek,
- a létrejövő eredmények birtokában foglalkozunk szövegek fogalmi térképének megalkotásával,
- eljárásokat dolgozunk ki az elektronikusan tárolt természetes nyelvi szövegek immár nemcsak statisztikai, hanem topológiai módszerekkel való tartalmi feltárására,
- a rendelkezésünkre álló fogalmi adatbázisokon folyamatosan ellenőrizzük a kutatási koncepciónk helyességét.

A projekt

elvi és módszertani eredményei:

- lehetővé válik, hogy a fogalmi adatbázisokban felfedezzünk hiányokat és hibákat, sőt azok egyes részét automatikusan korrigáljuk,

- megérthetjük, hogy egy fogalmi adatbázis mitől kerül ideális állapotba,
- feltárjuk azokat a módszereket, amelyekkel egy konkrét adatbázis ideális állapottól való eltérései kimutathatók és mérhetőek,
- módszereket dolgozunk ki az eltérések csökkentésére, illetve megszüntetésére,
- összemérhetőkké válnak azonos szakterületek fogalomtárai, tezauruszai,
- modell(ek)e)t dolgozunk ki a fogalmak/meghatározások fogalomtár-alapú formalizálására,
- a fogalmi modellek és a fogalmi térképek megalapozzák az elektronikusan tárolt szövegek automatikus indexelésének és tartalomfeltárásának új útjait.

fejlesztési eredményei:

- a kidolgozott módszereket megvalósító, moduláris felépítésű programrendszer,
- az új rendszer elemek integrálása egy korábbi projekt során megvalósított dokumentumkezelési környezetbe.

fogalomtári tudás által megvalósuló eredményei:

- általános nyelvi fogalomkörü rendszer létrehozása,

3 szakterületi fogalomtár létrehozása (közgazdaság, műszaki tudományok, nyelvészet egy-egy kiválasztott területén).